

A NÁNDORFEHÉRVÁRI CSATÁRA EMLÉKEZÜNK

Hódmezővásárhely és környéke évezredek óta a mezőgazdaság kiváló területe volt. Szántóföldjei a kenyér- és takarmánygabona termesztését, rétjei az állatok legeltetését szolgálták. Nem volt tehát véletlen, hogy Hód és Vásárhely településért és a környező határokért egész középkorunkban a nemesek, földesurak között szüntelen birtokviták folytak. Ettől szenvedett Hunyadi János is, aki nagyszerű földesurunk volt, és állandó perben állt társaival területünk birtoklásáért.

Amikor 1446-ban kormányzóvá választották, az egyesített Hód-Vásárhely azonnal megkapta tőle a mezővárosi rangot, amely sok előnnyel járt és a település felvirágzását hozta. A viszonylagos béke sajnos nem tartott sokáig, mivel a török iszlámpolitikája Európa meghódítására törekedett. Szeremlei Császár Sámuel, Vásárhely egyik kiváló, tudományos akadémiai tag történetíróját idézem: "...Hunyadi több ízben s huzamosabb ideig tartózkodott Szegeden, így hód-vásárhelyi uradalmában való újra beiktatása idején is, amikor fondor ellenségeinek, a Cilleieknek, megtöréséhez nyíltan készült, s az ország védelmére, és a nándorfehérvári csata megvívására itt az Alföld szívében, hol ez időben már sűrű volt a népesség s a magyarság zöme lakott, gyűjtötte és szerelte hadseregét."

Hunyadi 1455 májusában Győrből Szegedre érkezett, és kiterjedt birtokán kezdte a felkelőket szervezni. Saját költségén tízezer embert szerelt föl. Kapisztrán János ferences szerzetes a pápa szolgálatában, szeptemberben még eretnektérítésre érkezett Szegedre, de gyorsan átlátva, hogy most sokkal fontosabb az ország védelme, e cél érdekében toborozni kezdte a fölkelőket.

1456 nyarán Hód-Vásárhely népe a legnagyobb mezőgazdasági munkára készült: az aratásra, hogy meglegyen a következő évi kenyere. A véres zászló — és nem véres kard, amelyet a történelem megcáfolt — megérkezett mezővárosunkba is. A hadra fogható férfiak kiegyenesítették éppen ezekben az évtizedekben Európa-szerte a sarlókat lecsereelő kaszáikat, és fogták a kapákat, láncos botjaikat, majd földesuruk kérésére — az aratást az öregekre, asszonyokra és gyerekekre hagyva — a Szegedhez közeli Péterváradra mentek, ahol a török elleni sereg egyik részét gyűjtötték és készítették föl a harcra.

Antonius de Bonfinis, Mátyás király krónikása később ezt írta: "A sereg ezúttal is Szegeden gyűlt össze, és itt tartózkodott június 9. és 12. között Hunyadi is. Innen indult Nándorfehérvár alá 1456. júniusának közepén. Az ütközet zaja - így beszélik - Szegedig elhallatszott." Teke Zsuzsa történész szerint "Kapisztrán hívására július 7-14. között mintegy 18 ezer keresztes gyűlt össze Szalánkeménél. Folyvást özönlöttek, »oly vígan, örvendezve és oly tüzes lélekkel jöttek, mintha lakodalomba sietnének.« Eközben már javában folyt a vár ostroma."

Második, vagy "Hódító" Mehmed kb. 70-100 ezer fős ostromló serege a kor legjobban felszerelt katonasága volt, kiváló ágyukkal, puskákkal, tengeri ütközetekhez is alkalmas flottával és lovassággal. A július 21-ről 22-re áthúzódó nagy csatát Thuróczy a fegyvert fogott és hősiiesen harcoló parasztságunk szempontjából ezt így írta le: "...a szultánt, ki maga akart uralkodni az egész földkerekségen, paraszti kéz verte le, járatosabb a kapa, mint a fegyver forgatásban". Teke Zsuzsa meg is jegyezte, hogy a hadjárat rövid mérlegének megvonásában Thuróczy "...joggal domborította ki a felkelők szerepét."

Természetesen jól tudjuk, hogy Nándorfehérvárnál a jó katona a jó vezérrel találkozott, úgy arathattak közös diadalt. Aeneas Silvius, a kortárs így jellemezte a kormányzót: "Hunyadi János erdélyi vajda nem származott nagy nemzetségből, de nagy volt lelkében, bölcs volt tanácsában. Albert király halála után őt tartották az egyetlennek, aki megmentheti Magyarországot a török pusztításaitól. Ő tanította meg a magyarokat, hogyan lehet arcvonalban megtörni és legyőzni a törököket." Mint ismert, Hunyadi János a táborban kitört járvány áldozataként itt halt meg. Akik az öldöklő várharc során a vásárhelyi

jobbágyvitézeink közül megmaradtak, a nehéz aratás után győztesként, büszkén térhettek haza. El kell mondanom, hogy népünk számára a haza földje akkor még nem a mai értelemben vett vagyon, hanem szent anyaföld volt, amelyért egészen a második világháború végéig a katonák vérüket áldozták.

Hódmezővásárhely népe máig sem felejtette el a nándorfehérvári hősöket. A rendszerváltás után Für Lajos történész, mint hadügyminiszter városunkba látogatott, és kérésünkre harangot ajándékozott az akkori lövészdandárnak. Nemcsak a keresztény világban minden délben megkonduló harangok, de a vásárhelyi laktanya kapujában fölállított, meghúzott kis harang szavával is üdvözlük jobbágyőseinket, Kapisztrán János ferences szerzetest és Hunyadi János földesúr-hadvezérünket.

Elődeink alaposan megismerték, mit jelent a haza; mit tartalmaz békében élni és fölnevelni családjukat, hiszen vezérük 70 évre vetette vissza az oszmán törökterjeszkedést.

*